

Psychologia humanistyczna

- Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku pojawił się w psychologii nowy nurt — częściowo w odpowiedzi na mechaniczne teorie psychoanalityczne i behawiorystyczne, zgodnie z którymi zachowaniem ludzi kierują treści ich procesów psychicznych albo zewnętrzne bodźce.

Człowiek wartością samą w sobie

- Według psychologii humanistycznej człowiek jest wartością samą w sobie, posiada wolną wolę i potencjał twórczy, co pozwala mu wybierać drogi rozwoju osobowego.

Nowe idee psychologii humanistycznej

- Podobnie jak dwie wyżej opisane siły psychologii — psychoanaliza i behawioryzm — psychologia humanistyczna (trzecia siła psychologii) miała dostarczyć współczesnemu człowiekowi wiedzy o jego tożsamości. Determinizmowi psychicznemu, jaki głosila psychoanaliza i behawioryzm, została przeciwstawiona koncepcja osoby kształtującej samą siebie z własnego wyboru.

Natura człowieka

- Wewnętrzna, biologiczna natura człowieka, uważana jest raczej za **dobrą** lub neutralną, a nie za złą, i dlatego powinno się ją uzewnętrzniać, a nie powściągać
- W świetle tej koncepcji człowiek jest z gruntu dobry, niepowtarzalny, rozumny i samookreślający się. Te jego cechy decydują o tym, że jest różny od zwierząt. Obecne doświadczenia mają wpływ na przyszłość, kierunek ten bowiem kładzie nacisk na przyszłość (behawioryzm zaś na teraźniejszość, a psychoanaliza na przeszłość).

- Każda jednostka jest niepodzielną całością i jako taka jest obiektem zainteresowania psychologii, a relacje zachodzące między jej psychiką a organizmem są złożone. Funkcje i relacje człowieka organizuje zasada "figura-tło", zgodnie z którą wyłaniająca się w danym momencie właściwość, jest emanacją całości - pozostaje częścią tła, mimo iż jest odrębną figurą
- Człowiek jest istotą społeczną. Celem jego egzystencji jest tworzenie satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi. Związki interpersonalne grają również rolę w zaspokajaniu podstawowych potrzeb.

- Świadomość to podstawowy składnik ludzkiego istnienia; człowiek jest świadomy.
- Działania człowieka są intencjonalne. Dzięki wolnej woli i świadomości może zmieniać świat.
- Człowiek ma możliwość wyboru. Bierze z niej początek potencjalna umiejętność przekraczania ograniczeń nałożonych na ludzki byt przez przyrodę. Człowiekiem nie rządzą instynkty.

Jednymi z głównych przedstawicieli
tego kierunku był **Abraham Maslow**
(1908–1970)

**Teoria motywacji wzrostu według Abrahama
Maslowa**

Teoria motywacji wzrostu według Abrahama Maslowa

- W teorii ludzkiej motywacji Maslow (za: Zimbardo, 1999) przeciwstawił **motywację braku** (za pomocą której człowiek stara się odzyskać równowagę psychiczną) **motywacji wzrostu** (kiedy jednostce chodzi nie tylko o redukcję pewnych deficytów, ale poszukuje ona pełnej realizacji swojego potencjału).

- Osoby motywowane wzrostem reagują pozytywnie na niepewność czy wzrost napięcia, jeśli jest to droga do pełniejszej realizacji swojego potencjału.

Piramida potrzeb

Maslow
sformułował
hierarchię potrzeb,
w której wrodzone
potrzeby układają
się w określoną
sekwencję — od
prymitywnych do
zaawansowanych.

Piramida potrzeb

- Zanim zaczną działać potrzeby wyższego rzędu, potrzeby niższego rzędu muszą zostać zaspokojone.
- Ludzie, którzy są syci, bezpieczni, kochani i kochający, pewni siebie, myślący i twórczy, wznoszą się na ostatni poziom hierarchii potrzeb — poszukują pełniejszego rozwoju swojego potencjału w procesie **samorealizacji**. Maslow dopuszcza także możliwość pójścia dalej, do **wyższych stanów świadomości** i osiągnięcia jedności z siłami ducha. Pragnienie to rozwija się tylko u nielicznych.

- Według Masłowa na każdym z poziomów potrzeby są wrodzone, choć wartości kulturowe wpływają na sposób ich ekspresji i wzbudzania. W przypadku frustracji potrzeb na każdym z poziomów dochodzi do patologii i zaburzeń w zachowaniu.

Kierunek humanistyczny wiąże się
także z nazwiskiem **Carla Rogersa**
(1902–1987)

**Terapia skoncentrowana na
kliencie**

Terapia skoncentrowana na kliencie

- ✘ Klient (już nie pacjent) musi być darzony szacunkiem jako równy terapeutcie, każda bowiem osoba ma poczucie własnej godności i wartości.
- ✘ Przyczyną zaburzeń może stać się dla człowieka brak zdolności do zaakceptowania samego siebie, wzięcia odpowiedzialności za swoje czyny, dokonywania autentycznych wyborów, nieakceptacja części obrazu siebie i kryzys tożsamości.

- Terapia ma za zadanie wspomaganie osoby w potrzebie, obudzenie w niej potrzeby samorealizacji i pomoc w odkryciu samego siebie. Terapeuta, zamiast być ekspertem i występować z pozycji autorytetu, raczej powinien stanowić dla klienta „lustro”, tworząc klimat bezwarunkowej akceptacji

- Popęd do samorealizacji może czasem wchodzić w konflikt z potrzebą aprobaty społecznej i samoakceptacji, szczególnie, gdy osoba czuje, że aby uzyskać aprobatę, musi spełnić pewne obowiązki i warunki. Dlatego Rogers kładł nacisk na bezwarunkowo pozytywny stosunek rodziców do dzieci.

- Jego zdaniem dzieci powinny czuć zawsze, że są kochane i aprobowane jako osoby, mimo ich błędów i złych zachowań. Przedmiotem potępienia ze strony rodziców mogą być jedynie negatywne zachowania dziecka, nie zaś samo dziecko.

✘ Bezwarunkowo pozytywny stosunek ważny jest także dla dorosłych — potrzebujemy akceptacji ze strony bliskich, ale także ze strony samych siebie, mimo naszych wad i ograniczeń. Wizja taka wzbudziła entuzjazm wielu terapeutów. Podejście humanistyczne skupiło się bowiem na ulepszaniu życia człowieka — uwolnieniu naturalnych tendencji do samorozwoju, wzroście samoakceptacji, poszukiwaniu sensu życia

- Centralnym pojęciem teorii Carla Rogersa jest "ja", składające się ze zbieranych w doświadczeniu informacji o osobistych cechach, wartościach i postawach. Obraz "ja" wpływa na spostrzeganie świata i własnego zachowania.

- ✘ Można wyróżnić dwa aspekty ja: "realne", czyli wizję siebie, takim jakim jestem i "idealne", czyli wizję tego, jakim powinienem albo chciałbym być.
- ✘ Rozwój polega na zbliżaniu ja realnego do ja idealnego. Brak większych rozbieżności między ja realnym a ja idealnym jest warunkiem zachowania zdrowia psychicznego.
- ✘ Problemy psychologiczne pojawiają się w przypadku wystąpienia sprzeczności między ja realnymi i idealnym oraz między ja realnym i otoczeniem.

Psychologia humanistyczna w Polsce

- W Polsce, analogiczne idee psychologii humanistycznej podjął lekarz, neurolog i psychiatra, psycholog i pedagog oraz psychoterapeuta, Kazimierz Dąbrowski (1902-1980)

Kazimierz Dąbrowski (1902-1980)

- Rozwijał koncepcję higieny psychicznej, **dezintegracji pozytywnej** i pedagogiki leczniczej.
- Opisywał ją przez takie kategorie jak empatia, autonomia, czy przyjaźń.
- W latach 70. polemizował z Maslowem.

Nurty terapeutyczne

- Najbardziej znanymi propozycjami terapeutycznymi powołanymi w ramach nurtu psychologii humanistycznej są :
  - ☐ psychoterapia skoncentrowana na kliencie Carla Rogersa,
  - ☐ psychoterapia Perlsa,
  - ☐ logoterapia Viktora Frankla,
  - ☐ psychosynteza Roberta Assagioli,
  - ☐ systemowa terapia rodzinna Virginii Satir,
  - ☐ bioenergetyka Alexandra Lowena,

Podsumowanie

- Ostatnia tabela zawiera porównanie psychologicznych koncepcji człowieka

Kierunek	Pogląd na naturę ludzką	Determinanty zachowania	Główny temat badań	Badania podstawowe dla danego kierunku
Psychodynamiczny	Kierowana przez instynkty	Dziedziczność, wczesne doświadczenia	Nieświadome popędy, konflikty	Zachowanie jako zewnętrzny wyraz nieświadomych motywów
Behawiorystyczny	Reagująca na bodźce, dająca się modyfikować	Środowisko, warunki bodźcowe	Specyficzne reakcje zewnętrzne	Zachowanie, jego przyczyny bodźcowe i konsekwencje
Humanistyczny	Aktywna, o nieograniczonym potencjale	Potencjalnie samosterujące	Doświadczenie ludzkie i potencjał ludzki	Struktura życia jednostki, wartości, cele
Poznawczy	Twórczo aktywna, reagująca na bodźce	Warunki bodźcowe, procesy umysłowe	Procesy umysłowe, język	Procesy umysłowe dedukowane za pośrednictwem wskaźników behawioralnych
Biologiczny	Bierna, mechanicystyczna	Dziedziczność, procesy biochemiczne	Procesy zachodzące w mózgu i układzie nerwowym	Biochemiczna podstawa zachowania i procesów umysłowych

Do zobaczenia na egzaminie😊

Powodzenia!